

1. RĘKOJMIA (99) *sb m*

rękojmia (40), **rękojmi** (2) [*oboczność dotyczy N sg*]; *rękojmi Calag; rękojmia : rękojmi SarnStat (4:1).*

-o- (28), -ó- (5); -o- : -ó- *SarnStat (21:5); a pochylone.*

sg N rękojmią (40), rękojmi (2). ◇ G rękojmi(e)go (7), rękojmi (2), rękojmie (1) ArtKanc; -(e)go BudBib (2); -(e)go : -i GroicPorz (5:2). ◇ D rękojmiému (6), rękojmi (3), rękojmiowi (2) UstPraw (2); -ému GroicPorz (4); -i MetrKor, Leop; -ému : -i SarnStat (2:1); ~ -ému (2), -(e)mu (4). ◇ A rękojmi(e)go (1) UstPraw, rękojmią (1) SarnStat, rękojmia (1) Mącz. ◇ I rękojmią (2) BudNT, WujNT, rękojmi(e)m (2) GroicPorz, Calep. ◇ [L rękojmi(e)m.] ◇ pl N rękojmie (5), rękojmiowie (1) Calep. ◇ G rękojmiów (1) SarnStat, rękojmi (1) GroicPorz. ◇ D rękojmiom (4), rękojmiám (2); -om GroicPorz (3); -om : -ám SarnStat (1:2); ~ -om (1), -(o)m (3). ◇ A rękojmie (13). ◇ I rękojmiami (2).

Sł stp: rękojmi, rękojmia, rękomia, Cn: rękojmia, Linde XVI (trzy z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. *Ten, kto ręczy swoją osobą, przyjmuje na siebie czyjeś zobowiązania, przyrzeka, obiecuje coś komuś; poręczyciel; fideiussor Mymer¹, Mącz, PolAnt, Calep, JanStat, Cn; sponsor Vulg, Mącz, Calag, Calep, Cn; praes, vas Mącz, Calag, Calep, Cn; interventor Mącz, Cn; responsor Calep; adpromissor, expromissor Cn (83) : Leop Prov 6 arg; Mącz 410a; Nie zapominaj łalki okázány od rękojmiego/ bo cię záltąpił zdrowiem fwoim. BudBib Eccli 29/18[20], Eccli 29/19[21]; Wielz żeć rękojmie nie będzie/ ieśli w on wieczny ogień/ twoy żywot poddan będzie. ArtKanc K14; Calep 1000b.*

a. *praw. Ten, kto bierze na siebie wobec wierzyciela wykonanie zobowiązania finansowego dłużnika w przypadku, gdyby ten zobowiązania nie wykonał; gwarant, poręczyciel (76) : MetrKor 40/815; Mymer¹ 35; Ieśli rękoymi ieft więcej/ ktorzyby ípolną ręką ręczyli/ kthory kolwiek by s nich dług zápłacił/ wśzythki inne wyzwala GroicPorz r3; Powod álbo Creditor który wierzył długu/ powinien pierwey ízukać y winować íwego dłużniká/ ieśli go może ná pozew dostać niż rękoymiego. GroicPorz r3; w íprawách ktore czći nie náruńzáiá/ Rękoymia muśi wśzytki brzemioná dłużnikowe ná íye przyiąć. GroicPorz r4; Rękoymia który zá dłużniká ręczył ku oddániu przyśfyęgi/ á on dłużnik nie oddawśzy przyśfyęgi zmárłby/ powinien ieft przyśfyęęę wypełnić GroicPorz s, c4v, r2, r2v [2 r.], r3 [4 r.], r3v [8 r.] (32); Vítáwilińmy/ íz gdybyńmy kogo wykupowáli/ álbo kto zá náńzym Confenfem wykupował z dobr náńzych: Tákowemu choćby nieośiáđły/ tedy mu pieniądze niemáią być zápowiedáne/ á zwłáńczá gdyby miał rękoymie. UstPraw A, B3, F4v [11 r.], H3; Mącz 126a, 318d [2 r.], 476a, 483a; Búrge. Rękoymy. Sponsor. Vas. Calag 106a; Satisaccipere – Rekoimiemfie oppatrzicz, wziacz cautią. Calep 948a, 249a, 418a, 838b, 918a, 1099a, 1103a; OBLIGATIONES IN SOLIDVM zową, gdy iedną ręką mąż z żoną, álbo rękoynie [!] przymuią dług íáki y píszą tám *coniuncta manu* obowięzuiąc pláćić *vnus pro fingulis, & finguli pro vno* SarnStat 1268, 707, 1244; [Dobrze pánie Andrzeiu/ przeltáne ía rad ná tym rękoymiem/ gdy vltńie przyrzecze. HistFort C3v; Szczerblus 190; KsięgiSądWiej 1588 nr 4966; Volck Xxx2].*

rękojmia około czego (2): pieniądze w Káncelláryey máią ták długo leżeć/ áz páni Wienna vcźyni rok ítronie pozwem [...] á ítáwi pewne rękoymie około wrocenia przywiáńku przyiácielom mężá pierwego. UstPraw B2v; SarnStat 634.

rękojmia czyj (1): A iełliby kto przeciwiiając sie łtutowi dla pieniędzy ták pożyczanych przy grze vpominałby sie łzkárademi łowy łwemu dłuźnikowi/ álbo iego rękoymi: [...] ták wiele kroć mu zá iego zelżywość winę piętą dziełtą zápláci *SarnStat* 707.

Zwroty: »dać między sobą rękojmie« (1): choć ná kołtkách álbo łzachach/ álbo ná którychkolwiek grách zyłkuiących oni którzy gráią o pieniądze/ o konie/ álbo inné rzeczy wygráné/ dáliby między łobą rękoymie [*mutuos fideiussores interposuerit JanStat* 559]: od tákowych vpominać sie i od nich žádać [*wygranej*] [...] żaden nie może. *SarnStat* 707.

»rękojmie ([za kogo]) (po)stawić (a. zstawić), dawać« = *fideiussores dare a. statuere JanStat; cavere praedibus [w tym: o czym (1)] [szyk zmienny] (7:1)*: Gdy Páni Wiánna będąc wdową idzye zá infzego męża/ tedy [...] ná wtorym roku iáko ná záwitym ma łtać/ á wedle łwego przywileiu pieniądze przynieść á z imienia złtąpić/ połtáwiłszy rękoymie dobrze ośiádłé/ o to iż fię po iey łmierci przywiánek wroci ná potomki mężá iey pierwzego. *UstPraw* B2v; ktory [*człowiek niewinny*] niź ciąż weźmie tedy napierwey złtawić ma rękoymie iż okaże łwą niewinność *UstPraw* G, H4; *Mqcz* 93a; á ná wtórym roku iáko záwitym będzie powinna pozwána [*wdowa*] z liłty opráwy łwéy práwnie łtánąc [...] y złtępić z dóbr onych wykupionych łtronie/ [...] dáiąc zásię onému/ który iá wykupie/ pewné rękoymie dobrze ośiádłé łzláchćice *SarnStat* 654, 98, 524, 634.

b. Ojciec chrzestny (1) :

W połączeniu szeregowym (1): ołoby ku łpráwie tego łwiętego y zbáwiennego omyćia/ wedle łtáradawnego zwyczáiu Powłzechnego Kościołá/ przydawáne bywáią. Teraz ie zowá oycy Krzełnymi álbo Kmotry/ á przed tym od łtárych Doktorow połpolitym przezwiłkiem podeymáczámi/ rękoymiámi/ álbo przyrzecznikámi *KuczbKat* 130; [*PiotrGonPonurz* F2].

2. Ten, kto świadczy o czymś, potwierdza coś; sponsor Vulg (16) : Których wołáią do łádu. – *Actor. Reus. procurator. Woźny. Tabellio. Rękoymi. Euictor. Delator. Complices. Opiekunowie. SarnStat* 552; W Mázowłzu Selcámi zowá ci Rękoymie których posyłáią. *SarnStat* 676, 676, 1160 [7r.], 1173.

rękojmia czego (2): ([...] Przyśiągł pan á nie rozkáie fię. Ty offiárik ná wieki/ wedle porzádku Melchifedeká.) Wedle tego tem leplźzego przymierza zołtał rękoymiá Iefus. *BudNT Hebr* 7/11[22]; *WujNT Hebr* 7/22.

Szeregi: »rękojmia abo poseł« (1): IEłliby Rękoymie ábo Połły (które zowá Selce) połłané do siebie w rzeczách kmiecych/ y inych wedle práwá potrzebnych vrzędu Ziemłkiego (które ták zdawná zowá) [...] zgwałćił ábo vbił: tákowy [...] *SarnStat* 1174.

»rękojmia abo selca« (1): tákowy pozwány y pokonány łowité rány ránionému záplácić/ y onéy rzeczy Aktcia [*lege*: akcyja] w którój rękoymie ábo Selce połłáni łą zgwałćeni/ vtráćić y w niéy przeládzon y wzdan bydź ma *SarnStat* 1174.

»świadek i rękojmia« (1): Słwiádkámi y Rękoymiámi/ rzeczy okołó vrzędu Ziemłkiego/ okołó zwyczáiu łtárego y záchowánia iśdź niemogá/ áni máią krewni bliźcy/ tego który ie łtáwi *SarnStat* 1159.

Synonimy: **1.a.** poręka; **b.** kmostr, kum, ociecr krzesny, podejmacz, przyrzecznik; **2.** świadek.